

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-289 IR NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ
DARBE IR PROFESINIŲ LIGŲ SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO 3, 13, 19
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-290
(TAP-21-662) (21-24168(2))**

2021-06-02 Nr. NV-1224

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą (nepritarti) Seimo narės D. Šakalienės ir kitų Socialdemokratų frakcijos narių pateiktiems projektams, kuriais siūloma, apskaičiuojant ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokas, taip pat netekto darbingumo vienkartinės ar periodinės kompensacijas, į kompensuojamojo uždarbio laikotarpįs neįtraukti laiko, kai karantino metu asmuo buvo prastovoję bei perskaičiuoti šias išmokas, išmokant susidariusį skirtumą.

Dabartinė situacija:

- Pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą kompensuojamasis uždarbis yra apskaičiuojamas pagal draudžiamąsias pajamas, turėtas per paeiliui einančius 3 mėn. (ligos, profesinės reabilitacijos išmokos atveju) ir 12 mėn. (skiriant motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmoką), buvusių iki praeito kalendorinio mėnesio prieš teisės į atitinkamą išmoką atsiradimo mėnesį.
- Pagal Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymą mokama ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos išmoka, vienkartinė netekto darbingumo kompensacija ir periodinė netekto darbingumo kompensacija, o mirusio apdraustojų asmens šeimos nariams – periodinė draudimo išmoka apdraustajam mirus ir vienkartinė draudimo išmoka apdraustajam mirus. Skiriant šias išmokas yra atsižvelgiama ne tik asmens kompensuojamąjį uždarbį (už 3 arba 12 mėn.), bet ir į šalies vidutinį mėnesinį darbo užmokestį.

Projekto esmė:

1. Nepritarti Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimų projektui Nr. XIVP-289 dėl šių priežasčių:

- būtų pažeistas konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas, išskirta viena asmenų grupė - asmenims pagal Darbo kodeksą esantiems prastovose būtų nustatytas palankesnis reguliavimas, nors savarankiškai dirbančių asmenų, kurių veiklos buvo apribotos, gaunamos pajamos taip pat sumažėjo;
- kasmet papildomai reikėtų skirti apie 15 mln. Eur VSDF biudžeto lėšų. Atsižvelgiant į dėl pandemijos išaugusį neapibrėžtumą, atnaujintą šalies ekonominės raidos scenarijų, didesnį valdžios sektoriaus deficitą ir skolą bei galimas rizikas viešųjų finansų tvarumui, prisiimti papildomų finansinių įsipareigojimų galimybių nebus;
- Vyriausybė 2021-05-14 Seimui pateikė Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimų įstatymo projektą (Nr. XIVP-509), kuriuo bus pasiektas įstatymo projekto rengėjų tikslas – bus nustatyti kompensuojamojo uždarbio ir stažo motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokoms skirti apskaičiavimo ypatumai paskelbus karantiną, išmokų perskaičiavimo bei nepriemokų išmokėjimo tvarka tiek asmenims, kuriems buvo paskelbtos prastovos, tiek ir savarankiškai dirbantiems asmenims, nesiūlant kompensuoti ligos išmokų galimo sumažėjimo, nes tai – trumpalaikės išmokos. Lėšų poreikis (apie 8 mln. Eur) bus finansuojamas iš valstybės biudžeto lėšų, taip nepažeidžiant socialinio draudimo sistemos principų.

2. Nepritarti Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo pakeitimų projektui Nr. XIVP-290 dėl šių priežasčių:

- būtų pažeistas konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas;
- nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas kompensuoja dėl draudžiamųjų įvykių (nelaimingų atsitikimų darbe (tarnyboje), pakeliui į darbą (tarnybą) ar iš darbo (tarnybos) arba profesinių ligų) negautas pajamas šios rūšies draudimu apdraustiems asmenims, o jų mirties dėl draudžiamųjų įvykių atvejais – jų šeimos nariams: apdraustiesiems asmenims yra mokama ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos išmoka, vienkartinė netekto darbingumo kompensacija ir periodinė netekto darbingumo kompensacija, o mirusio apdraustojo asmens šeimos nariams – periodinė draudimo išmoka apdraustajam mirus ir vienkartinė draudimo išmoka apdraustajam mirus. Atsižvelgiant į nustatytą išmokų apskaičiavimo tvarką, pagal kurią apskaičiuojant išmokas vertinamas ne vien tik apdraustojo asmens kompensuojamasis uždarbis, aplinkybė, kad asmeniui buvo paskelbta prastova, neturės įtakos išmokos dydžiui arba turės itin nežymią įtaką;
- kasmet papildomai reikėtų apie 290 tūkst. Eur VSDF biudžeto lėšų, o priimti papildomų finansinių įsipareigojimų galimybių nebus.

Derinimas: projektas be pastabų suderintas su Finansų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir VSDF valdyba, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas.

Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2021-05-19.

Dalykinio vertinimo išvada:

- Svarstyta, ar nebūtų tikslinga Vyriausybės poziciją formuluoti kaip pritarimą įstatymų projektų tikslui, pasiūlant Seimui šių projektų nesvarstyti, kadangi Vyriausybė, siekdama to paties, kaip ir projektų rengėjai, tikslo – sureguliuoti kompensuojamo uždarbio, pagal kurį skiriamos socialinio draudimo išmokos tiems asmenims, kurių pajamos sumažėjo dėl pandemijos metu apribotų veiklų ir paskelbtų prastovų, visapusiškai įvertinusi situaciją ir išlaidų finansavimo galimybes, Seimui yra pateikusi Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 11-1, 14, 18, 21, 24 ir 33 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 6-1 straipsniu įstatymo projektą Nr. XVP-509, kuriuo pasiūlyta motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų skaičiavimo ir nepriemokų išmokėjimo tvarka karantino metu esantiems prastovose asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims, taip pat numatytos reikalingos valstybės biudžeto lėšos sumažėjusios išmokoms kompensuoti (apie 8 mln. eurų; 10 tūkst. gavėjų).
- Nutarimo projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt